

Donorlinde geeft leven door

André Eftink bij de oude lindes op landgoed Lemferdinge in Paterswolde.
foto jaspar moulijn

Jaap van Brummelen

Twee stokoude lindes op Landgoed Lemferdinge zijn stervende. Leve de meer dan 200 jaar oude donorlinde uit Valthe. Die zorgt dat dit cultuurhistorische erfgoed op het landgoed bij Paterswolde intact blijft.

Hoe fungeert een linde als donor? Straks meer over dit wonder der natuur. Voor André Eftink is het één van de meest bijzondere verhalen die hij als boomspecialist van de Drentse Bomenwacht heeft meegemaakt.

Dertig jaar geleden. Effting kan bij de kennismaking van twee reusachtige lindebomen bij landgoed Lemferdinge de verleiding niet weerstaan en klautert in een van de twee kolossen. Tijdens die klimpartij raakt hij bijkans betoverd door de schoonheid. Wat een prachtige bomen, qua status en uitstraling, mijmert hij. Maar zelfs eeuwenoude reuzen blijken niet bestand tegen de tand des tijds, zo zal blijken. Korsthoutskoolzwam en honingzwam krijgen vat op wortels en stam en zorgen voor witrot.

Omdat de stammen te zwak worden om de grote kronen te dragen, is het onvermijdelijk dat de Bomenwacht ze regelmatig kortwiekt om de belasting op de stam te verminderen. Wat nu nog rest zijn twee zwaar aangetaste stammen. Maar al zijn ze bijna kaal, als ze omvallen kunnen ze schade aanrichten aan Huize Lemferdinge. „Met pijn in het hart hebben we Het Drentse Landschap moeten adviseren om de bomen te laten vellen, maar het is niet anders. Dit is het bejaardentehuis van de bomen. Het is een keer afgelopen”, verzucht Effting.

De kapvergunning is aangevraagd. Maar hoe nu verder? Op deze bijzondere plek horen bijzondere bomen te staan. Het antwoord kwam van boomkweker Erik Bergsma van Stedelijk Groen B.V. uit Glimmen. De toenmalig groenbeheerder van de gemeente Borger-Odoorn inspireerde hem op zoek te gaan naar stokoude donorlindes.

„Het idee ontstond toen ik met hem overlegde over de linde bij een rotonde in Borger die er slecht aan toe was. Zo werd het plan geboren om enten te knippen van oude jongens om op die manier dit natuurhistorische erfgoed veilig te stellen. Ik ben flink aan het oogsten geslagen. In Drenthe staan veel oude lindes die nijgen naar winterlindes. Met name naar die types heb ik gezocht. Van de oude linde in Valthe heb ik een stuk of tien takjes afgeknipt en die geënt op zaailing onderstammen. Inmiddels zijn ze een meter of 4 hoog en is de stam zo dik als een bezemsteel. De oude genen maken deze jonge bomen zo sterk. Ze zijn gewend aan het klimaat en de grondsoort. Haal je een zelfde soort boom uit Italië, dan zal die het nooit zo lekker doen.”

Als deze jonge lindes ook maar een klein beetje aarden naar de ouwe taaie in Valthe waar ze van afstammen, hebben ze het eeuwige leven. Lindes staan sowieso al te boek als taaie rakkers. Maar dit exemplaar lijkt niet kapot te krijgen. Uit onderzoek van Theo Spek, hoogleraar landschapsgeschiedenis aan de Rijksuniversiteit in Groningen, blijkt dat de linde in Valthe ooit hoorde bij een uit de vijftiende eeuw daterende boerderij Lippyngehof die eigendom was van Kapittel Sint Pieter in Utrecht.

De boerderij werd in 1870 gesloopt, maar de *Tilia Europaea* hield stand en staat nu midden op een perceel weide, die hoort bij de boerderij van de familie Nouwens. Een paradijselijk milieu voor een boom om stokoud te worden. Ver buiten bereik van grasmaaiers of landbouwmachines, die de wortels of stam zouden kunnen beschadigen, waarmee schimmels vrij spel zouden kunnen krijgen. Minpuntje echter: de boom mist beschutting tegen wind en dat dreigde hem in het begin van de jaren negentig de kop te kosten. Tijdens een flinke storm stortte de linde ter aarde. Ruimen was het devies.

Nadat de top en zijtakken waren verwijderd, glipte tijdens de poging de stam weg te slepen de kluit terug in het gat. Daarbij geschiedde het wonder. Door het contragewicht van de topzware wortelpartij werd de gekortwiekte linde weer in de verticale stand teruggezet. En zo kon de boom aan zijn nieuwe leven beginnen en later ook nog tot donor worden gepromoveerd.

De nakomelingen van de donorlinde uit Valthe worden dit najaar geplant. Dat ze uit het goede hout gesneden zijn, daar twijfelt Effting niet aan. „Door de eeuwen heen hebben ze zich bewezen op deze leefomgeving en ijzelschade overleefd. Ze kunnen tegen een stootje. Dat streekeigen bronmateriaal moet je koesteren. In de basis zijn de jonge lindes gelijk aan de moerboom in Valthe. Sterke botten, een sterke stam.”

Op een steenworp afstand van de jonge bomen krijgen de oude lindes hun laatste rustplaats. „We leggen ze in het bos van het landgoed neer om ze bijna op hun eigen plek te laten verteren. Kleine beestjes kunnen er zo nog tientallen jaren lol aan beleven.”
